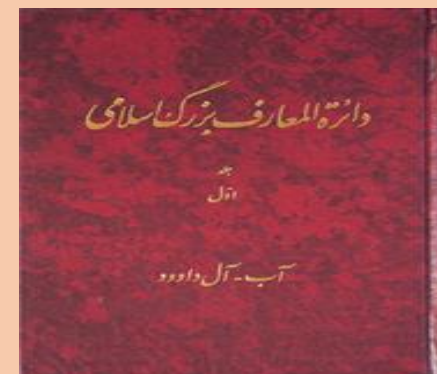

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه شیراز

بخش مرجع

دائرة المعارف بزرگ اسلامی

مهر ماه ۱۳۹۵

زیبا صالحی

معرفی دائرةالمعارف بزرگ اسلامی یا دانشنامه اسلامیکا

(نسخه ترجمه انگلیسی)

نخستین اثر تحقیقاتی مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی، زیر نظر سید محمدکاظم موسوی بجنوردی است که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به سه زبان فارسی و عربی و انگلیسی منتشر می‌شود. این دانشنامه را مفصل‌ترین و مهم‌ترین دانشنامه ایران معاصر و حتی کشورهای اسلامی دانسته‌اند. تاکنون بیست و دو جلد از این دائرةالمعارف ارائه شده‌است.

هدف دانشنامه

اگرچه این دائرةالمعارف، به اعتبار انحصار آن به فرهنگ جهان اسلام، تخصصی است، ولی دامنه‌ای بسیار گسترده دارد. علوم قرآنی، اصول عقاید، کلام، فقه، اصول فقه، حدیث، درایه، رجال، اخلاق، ادیان، ملل و نحل، منطق، فلسفه، عرفان، ادبیات، هنر، مردم‌شناسی، معماری و آثار اسلامی، تاریخ، جغرافیا، ریاضیات، نجوم و طب از جمله موضوعاتی است که در این دائرةالمعارف از آنها بحث می‌شود.

ساختار و شیوه نگارش دانشنامه

نخستین جلد این دانشنامه در سال ۱۳۶۷ منتشر گردید. اختصار یا تفصیل مقالات بستگی به میزان ارتباط آنها با اسلام و تاریخ و تمدن اسلامی دارد با این وجود برخی از مقالات به سبب کمبود منابع لازم و محدود بودن مولفان متخصص نسبتاً مختصر نوشته شده است. نظم آن به صورت الفبایی است و به صورت دو ستونی چاپ شده است. در مقدمه آن مسایلی چون نقطه گذاری،

ارجاعات، آوانویسی، فهرست اختصارات، ماخذ فارسی و عربی و لاتین و همچنین اسامی همکاران آمده است. از ارجاعات " نگاه کنید به" و " نیز نگاه کنید به" استفاده شده. مآخذ در متن مقالات معرفی شده اند. به منظور صرفه جویی در صفحات، نام اشهر نویسندگان صفحات اثری که از آن نویسندگان نقل مطلب شده ذکر گردیده است. مثلاً (لنگرودی، ۱۳۲۶). خواننده می تواند با مراجعه به فهرست کامل مآخذ در مقدمه دایره المعارف مشخصات کتابشناختی اثر را پیدا کند. در صورتیکه از چند کتاب یک نویسنده در تالیف مقالات استفاده شده باشد، علاوه بر نام اشهر، نام اثر و سپس شماره صفحات نیز ذکر می شود. مثال (لنگرودی، تاریخ حقوق ایران، ۱۸۳)

در مجلد بیست و دوم این اثر، دکتر علی اکبر ولایتی، عضو شورای عالی علمی مرکز دایرهالمعارف بزرگ اسلامی و رییس مرکز تحقیقات استراتژیک، مدخل «آیت الله خامنه ای» را برای «دایرهالمعارف بزرگ اسلامی» نوشته اند. این مدخل در ۲۸۰ صفحه نوشته شده است. مدخل مورد نظر، زندگی مقام معظم رهبری را از تولد تا هنگامی که ایشان به مقام رهبری انقلاب رسیدند مورد توجه قرار داده است.

ترجمه ها

عربی

ترجمه عربی و انگلیسی این اثر از چند سال پیش آغاز شد و هم اکنون جلد هشتم به زبان عربی و جلد پنجم به زبان انگلیسی در دستور کار نشر مرکز قرار دارد.

انگلیسی (دانشنامه اسلامیکا)

دایره‌المعارف بزرگ اسلامی اسلامی که در ترجمه انگلیسی با عنوان “اسلامیکا” معروف است با سرویراستاری کاظم بجنوردی (سرویراستار نسخه فارسی) در تهران و ویلفرد مادلونگ و فرهاد دفتری (سرویراستار نسخه انگلیسی) در لندن و نیز با نظارت علمی صادق سجادی، احمد پاکتچی و رضا شاه کاظمی تدوین می‌شود. هم اکنون این دایره‌المعارف با عنوان Encyclopaedia Islamica (با اختصار Els) توسط چاپخانه بریل در شهر دانشگاهی لیدن هلند منتشر می‌شود.

در کنار دیگر فرهنگ‌ها و دایره‌المعارف‌های اسلامی که بر اساس مذهب اهل سنت نوشته شده‌اند، اسلامیکا نقش مکمل را خواهد داشت. زیرا به نیازهای مخاطب غربی پاسخی متفاوت از سنت فرهنگ نویسی و جریان دایره‌المعارف نویسی موجود در جهان اسلام که بر محور زبان عربی و مذهب اهل سنت و جماعت سامان یافته است، داده می‌شود.

البته برخی مدخل‌های نسخه انگلیسی پیش از نسخه فارسی تهیه، ترجمه و منتشر شده است. برای نمونه مدخل‌های حرف «ع» نظیر علی بن ابی طالب ذیل حرف «A» منتشر شده است و همچنین مدخل‌های «D» در نسخه انگلیسی منتشر شده در حالی که هنوز در نسخه فارسی منتشر نشده است

“اسلامیکا همه علوم مربوط به تاریخ جهان اسلام را در برمی‌گیرد. از پزشکی و فیزیک تا فقه، اصول، فلسفه، موسیقی،

معماری و همه هنرها. همه آن‌چه در حوزه فرهنگ جهان اسلام قرار دارد، در این دایره‌المعارف است.

وبسایت دانشنامه بزرگ اسلامی

نسخه الکترونیکی این دانشنامه در سایت اینترنتی <http://www.cgie.org.ir> موجود می‌باشد که نشانی مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی است که با ورود به این صفحه، از طریق فیلد انتشارات و با کلیک بر روی تصویر دانشنامه اسلامیکا و یا دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، می‌توان به محتوای دانشنامه دسترسی پیدا نمود.

جدول مشخصات جلدهای دانشنامه بزرگ اسلامی

جلد	حرف	سال انتشار	تعداد صفحه
۱	آب – آل داوود	۱۳۶۷	۷۱۴
۲	آل رشید – ابن ارزق	۱۳۷۴	۷۳۸
۳	ابن ارزق – ابن سیروین	۱۳۶۹	۷۴۳
۴	ابن سینا – ابن مسیر	۱۳۷۰	۷۲۸
۵	ابن میمون – ابوالعز قلانسی	چاپ دوم: ۱۳۷۸	۷۴۴
۶	ابوعزه – احمد بن عبدالملک	۱۳۷۳	۷۵۲
۷	احمد بن علویه – اربک خان	۱۳۷۵	۷۵۷
۸	ازبکستان – اشبیلیه	۱۳۷۷	۷۶۲
۹	اشتب – البیره	۱۳۷۹	۷۶۲
۱۰	البیری – بابا طاهر	۱۳۸۰	۷۶۴
۱۱	بابا فرج تبریزی – برماوی	۱۳۸۱	۷۶۶
۱۲	برمکیان – بوسنوی	۱۳۸۳	۷۵۶
۱۳	بوسنه سرای – پوریای ولی	۱۳۸۳	۷۵۴
۱۴	پوشاک – ثربه	۱۳۸۵	۷۶۰
۱۵	تربیت – تفسیر نعمانی	۱۳۸۵	۷۶۰
۱۶	تفلیس – ثابت بن قره	۱۳۸۷	۷۶۰
۱۷	ثابت بن محمد جرجانی – جزء	۱۳۸۸	۷۸۰
۱۸	جزء لایتجزی – جوینی (ابراهیم)	۱۳۸۹	۷۷۷
۱۹	جوینی، ابوالمظفر – حافظ	۱۳۹۰	۷۷۵
۲۰	حافظ ابراهیم – امام حسین	۱۳۹۲	۷۲۲
۲۱	حسین، طه – خانقاه	۱۳۹۲	؟
۲۲	خانواده – خندق	۱۳۹۴	۷۷۴